

Tâm Tình Tây Bắc Seattle Tháng 9-2019

Lại Mua Lan

Tháng Bảy, chị Thảo từ Florida lên Seattle nghỉ mát. Quà cáp mang lên cho tôi không có gì nhiều, nhưng chị mang cho tôi một mảnh vườn nhỏ, trong đó có đủ thứ cây cối và tất cả những cây này được gói ghém rất cẩn thận riêng từng cây một. Mảnh vườn nhỏ này được thu gọn lại và chứa trong hai cái va li lớn.

Chị đến nhà đã quá nửa đêm, chúng tôi nói chuyện qua loa rồi đi ngủ, hẹn nhau sáng mai dậy sẽ cùng nhau nhả nha từ từ thanh toán hai cái va li, một cái chứa cây và một cái chứa lan. Tôi thì nóng ruột, thường ngày đã dậy sớm rồi, mà sáng hôm đó tôi dậy còn sớm hơn nữa, nhưng phải chờ chị Thảo để chị mở va li. Không phải vì lịch sự, mà vì tham lam sợ mở ra không cẩn thận, gãy mất cây nào thì thật là mất công mang đến lên trên này, phải ráng chờ người sắp xếp cây vào va li làm việc lấy hàng ra, biết cây nào lấy ra trước trước, cây nào lấy ra sau.

Ngủ dậy, chị Thảo cầm cốc nước trà nóng, đi một vòng trong vườn ngắm lan của tôi. Vào nhà, chúng tôi ngồi xuống bàn ăn. Trên bàn đã có một đĩa xôi trắng và đĩa cá ngừ kho thịt ba chỉ và quả thơm xắt mỏng thơm phưng phức. Chị Thảo mê cá kho và có cái tật là khi ăn cá kho thì không muốn ăn rau rợ gì thêm nữa. Chị bảo có rau nó làm giảm cái vị ngon của cá kho đi. Tuy vậy, tôi cũng xào cho riêng tôi một đĩa giá với hẹ, cạnh đó có chén nước mắm đặc xắt ớt Xiêm đỏ au.

Ăn uống đầy đủ xong, tôi kéo hai cái va li ra giữa phòng, để chị Thảo bắt đầu làm việc. Chị nói để chị mở va li chứa lan trước. Tôi hồi hộp đứng xem chị mang gói đầu tiên ra, to một ôm, được gói với giấy báo và băng keo rất cẩn thận. Chị từ từ bóc những thứ đó ra, vừa thấy cây lan là tôi kêu lên:

“Ồi Giời ơi, sao mà cây lan to vậy, em nghe chị nói nó lớn chứ đâu ngờ nó khổng lồ như thế này.”

Chị Thảo trả lời:

“Cây này mà ăn thua gì, chị Vân với tôi còn có ba cây lớn gấp hai, gấp ba cây này, muốn mang mấy cây đó lên cho bà mà không có chỗ, đành mang cây này là cây nhỏ nhất trong mấy cây thôi.”

Đó là một cây lan thơm mùi dứa *Maxillaria tenuifolia* xanh tốt, nằm trong va li hơn một ngày rồi mà khi gỡ hết những thứ bao bọc ra thì trông xanh tươi nhơn nhơn như đang ở ngoài vườn. Sững sờ nhìn cây

lan, tôi chỉ biết lắc đầu lắc cổ thán phục chị tôi. Cây lan to như vậy mà lùm cụm gói ghém cẩn thận, gỡ ra không suy suyển đến một cái lá. Việc của tôi là thu ngay những rác rưởi bỏ vào một cái túi lớn để sẵn đó, trình trọng xách cây lan ra cửa trước, treo lên cái móc, đếm được cả trăm cái bẹ xanh mướt hình bầu dục, và say mê đứng ngắm nó cho đến khi nghe tiếng chị Thảo gọi từ trong nhà.

Vừa vào đến nơi, chị Thảo đưa ngay cho tôi cây *Oncidium sphacelatum* còn to hơn cây lan dứa. Tôi lại tiếp tục xuýt xoa, chị Thảo lại khoe cây của chị và chị Vân mùa vừa rồi ra được hơn một trăm cành hoa dài. Cây này so với mấy cây ở nhà chẳng đáng gì mà sao tôi cứ ngưỡng mộ rên lên như thế.

[Flickr.com](https://www.flickr.com/photos/paul_ahong/)

Sau cây lan vũ nữ, chị Thảo kéo ra một gói dài, nằm ở đáy va li. Cây này chị làm rất cẩn thận, tỉ mỉ cắt từng miếng băng keo, gỡ từng miếng báo. Từ từ thấy xuất hiện là cây *Dendrobium aphyllum*, dây nào dây ấy dài cả hơn một mét, vì thế chị phải cẩn thận là đúng. Công lao gói ghém mang cây lan lên đây mà để gãy một cành thì hai chị em lại tiếc rở hết một ngày, ăn không ngon, ngủ không yên.

Sau đó chị mang ra một gói giấy lớn, gỡ ra thì toàn là hàng trăm cái keikis của cây *Dendrobium loddigesii* Hoàng Thảo Nghệ Tâm, lẫn lộn vào đó là keikis của *Dendrobium aphyllum*. Chị nói:

“Bà cứ việc kho cá kho, luộc thịt ba chỉ, hầm măng với chân giò, làm lạp cho tôi ăn có sức là cái đám keikis này thành hơn chục chậu lan Nghệ Tâm cho bà.”

Cây lan cuối cùng nằm ở đáy va li là cây lan gấm *Ludisia discolor*, ở trên này thì tôi trồng mãi không được, dưới vườn của chị Thảo thì loại lan này mọc như cỏ dại.

Thanh toán xong cái va li lan, chị em tôi nghỉ giải lao, mỗi người bung một chén chè trôi nước, ra hiên ngồi nghỉ mệt ở cái chõng ngắm những cây lan chị Thảo mới mang lên. Chỉ cần ba cây lan treo lên cái hiên trước nhà của tôi mà đã trông mát mắt, vì ba cây lan to và tốt tươi quá, màu xanh của lá lan làm dịu hẳn cái nắng buổi trưa của những ngày cuối mùa Hạ. Nhìn mấy cây lan to đẹp có những cái lá rung rung trong làn gió nhẹ, chị Thảo có vẻ vui và thoả mãn, nói:

“Tôi cũng chịu thua tôi luôn, đến giờ này vẫn còn vác được những thứ nặng nề này từ Florida lên đến trên này.”

Tôi sung sướng như đang lạc vào cõi tiên, hoan hỉ trả lời:

“Đã vậy mà cây không bị hư hại gì cả, phục chị quá.”

Cái va li thứ hai to cũng không thua gì cái trước. Gói đầu tiên mở ra là một cây Ớt Xiêm, đã già, gốc đã to bằng đầu chân cái, lá xanh um, hoa trắng xoá cả cây, và đã loáng thoáng quả xanh quả đỏ. Chị hỏi tôi có đất trồng sẵn sàng chưa để chị trồng cây Ớt ra ngay không thì nó sẽ bị mất sức. Tôi ra vườn sau, lôi ra cho chị một chậu đất cũ thật là xốp, nhẹ như bấc. Sau cây Ớt là cây Tía Tô, cây Kinh Giới, cây Ngò Gai, cây nào cây ấy trông tươi tốt, không có nét tàn úa vì bị ở trong va li quá lâu. Hết đám rau thơm thì thấy xuất hiện một gói lớn, mở ra thì toàn là giầy Cẩm Cù Hoya đủ mọi, giống, đến năm sáu loại. Chị bảo cái cây cẩm cù này trồng với lan đẹp lắm, để đó chị làm cho khoảng chục cây mà treo lên với lan thì cái vườn lan trông nên thơ lắm. Ngoài những cảnh cẩm cù ra, còn thêm cả chục cây xương rồng cactus, những cây mà vườn chị có nhiều quá mà vườn tôi không có.

Ngày hôm sau tôi dọn dẹp, thu dọn sạch sẽ khoảng vườn nhỏ bên cạnh nhà, ở đó có những bậc thềm để chị ngồi. Đó là khu vực làm việc của chị trong hai tháng nghỉ mát trên này với tôi.

Những vật dụng để làm vườn như những cái xẻng nhỏ để xúc đất, cái kèm để cắt giầy thép, kéo, dây nhợ, chậu nhỏ chậu lớn, đất trồng cây, đất trồng lan tôi khuân đến khu này hết để tất cả có sẵn trong tầm tay của chị. Ngay ngày hôm sau chị mua ở Amazon một bịch lớn sphagnum moss, rồi chị bắt đầu trồng những cái keikis của Nghệ Tâm ra những chậu nhỏ, xong Nghệ Tâm rồi thì chị bắt đầu làm những trái banh này, tròn như banh tennis, rồi bắt đầu trồng đám cẩm cù, xương rồng vào. Được đến đâu, chị lấy dây thép có bọc ni lông bên ngoài, rồi treo những trái banh tròn xinh xắn và tươi mát này lên, ai trông thấy cũng thích. Chị nói lối trồng cây này phát xuất từ Nhật, họ gọi là Kokedama, người nào ở những chỗ chật hẹp và không

có thì giờ nhiều mà mê cây cảnh thì trồng cây theo lối này hợp lắm, vừa không choán chỗ vừa không phải tưới nhiều. Tôi nói vườn tôi rộng đây mà thấy mấy trái banh xanh tốt này cũng thích có để treo trong vườn, trông dễ thương quá.

Thế là gần hai tháng chị Thảo ở trên này chúng tôi say mê làm vườn, sáng ăn lót dạ xong là ra

ngoài ngay. Lan man với hết cây lan này đến cây lan kia, khi thấy kiến bò bụng thì mới rủ nhau vào trong nhà bày ra ăn uống, đọc sách, ngủ trưa, những ngày đó thật là những ngày vui của chị em tôi. Vui như thế được đến đầu tháng Chín, khi trẻ con bắt đầu trở lại trường học là lúc chị Thảo phải sửa soạn để về Florida. Hành trang trở về cũng nặng nề với đủ mọi loại cây, loại lan chật chội chen chúc nhau trong hai cái va li lớn, nặng không thua gì lúc đến. Vừa sửa soạn để về xứ nắng ấm, chị Thảo vừa ái ngại cho những ngày sắp tới tôi và những cây lan của tôi phải đương đầu với cái lạnh của mùa Đông.

Chị Thảo vừa về là tôi bắt tay vào việc mang lan vào trong nhà. Cũng như mọi năm, những cây được mang vào trước là những cây không chịu lạnh được, còn những cây thích lạnh như *Dendrobium nobile*, *Dendrobium kingianum*, *Dendrobium trantuanhii*, *Dendrobium falconeri* thì vẫn còn chịu đựng được, nên được ở ngoài vườn đến cuối tháng Mười.

Mang cây ra vườn vào mùa Hạ thì thật là một điều thích thú, còn đến khi trời lạnh, phải mang cây lại vào trong nhà thì ngược lại, cả một sự mệt nhọc. Mới nghĩ đến là đã thấy mệt rồi chứ nói gì đến sự phải xách từng cây, leo mấy bậc thang, mang vào trong nhà. Nhưng may quá trời thương cho tôi cái tính lạc quan, tự an ủi mình là mệt ngày xách mấy chục cây lan từ ngoài vườn đi vào nhà cũng y như là mình đang tập thể thao, như là đi bộ vậy mà lại còn được ngắm lan của mình.

Nghĩ như thế nhưng sau ba ngày phải làm công việc này, tôi bắt đầu thấy mệt, và ngạc nhiên sao mình có nhiều lan đến thế này, cứ tưởng xong rồi thì lại thấy cây khác hiện ra. Lòng bảo lòng là từ giờ đến mùa ấm năm sau sẽ không mua thêm một cây lan nào nữa.

Thế nhưng vào cuối tháng Chín, một tối buồn buồn lên cơn ghêen lan, ngồi vào computer mở *Seattle Orchid* xem họ có cây lan nào mới không thì trên màn ảnh nhận được một cái tin như sét đánh ngang tai là họ sắp sửa dọn nhà đi Oregon, ngày cuối cùng họ mở cửa tiệm cho dân chúng vào mua là ngày 26 tháng Mười.

Tôi hay đặt mua lan ở California, Florida hay ở Hawaii, nhưng lâu lâu lên con ghiền và có tí thì giờ cũng muốn đến một cái vườn lan *Seattle Orchid* xem có kiếm được cây lan nào lạ lạ không, và ở đây chỉ có một vườn lan độc nhất là *Seattle Orchid*, mới mở được chưa đầy năm năm, từ lúc vườn mở cửa đến bây giờ, tôi đến đây chỉ độ sáu, hay bảy lần.

Đọc trong quảng cáo và catalog thì thấy có nhiều loại lan họ bán chỉ còn nữa giá, thế là lòng tham lại nổi lên. Hôm sau thu xếp việc nhà, bỏ trong túi vài trăm bạc, lặn lội qua bên xóm Ballard là nơi có *Seattle Orchid*. Đến nơi sớm quá vườn còn chưa mở cửa, phải đứng ngoài chờ cả mười phút mới được vào.

Cái cảnh dọn nhà thì khi nào trông cũng buồn lắm, mọi thứ trông vừa ngổn ngang, vừa trông vắng lạ kỳ. Đi tìm lan thì phải cẩn thận với những mảnh gỗ nhũ, những cái chậu nằm ngả nghiêng trên lối đi mà người làm chưa kịp dọn dẹp.

Tình trạng không được thoải mái như vậy mà tôi cũng ở trong đó khoảng ba tiếng đồng hồ. Mới đầu chỉ có một mình tôi là khách thôi thì tôi còn thong thả, khoảng nửa tiếng sau thì có thêm vài ba người nữa, và từ từ số khách hàng tăng thêm. Cứ nhìn cách chọn lan và nghe cách nói chuyện của những người khách này là tôi biết người nào tôi không nên xem thường, tôi không tà tà được, phải tăng tốc độ đi tìm lan thêm trước khi họ giành được những cây lan tôi muốn.

Đến trưa, đói lả và mệt, túi thì rỗng, vì có bao nhiêu tiền mang theo đã trôn trọng dâng cho ông *Seattle Orchid* hết rồi. Trước khi lái xe về nhà, tôi ra mở thùng xe đằng sau, ngắm những cây lan mới mua để lại sức. Mới tuần trước tôi đã dặn chính tôi là ngừng mua lan cho đến mùa Hạ sang năm, thì đây đang ở đầu mùa Thu tôi đang vác về nhà hơn mười cây lan to, chỉ vì cái tội tham và mê lan.

Trong ba cái thùng giấy lớn, tôi thấy có cây lan *Dendrobium microchip* là to nhất, cây bé nhất là cây *Haraella retrocalla*. Mấy cây kia là cây *Paph. pinochio*, cây *Cattleya violacea*, cây *Den. prasinum*, và cây *Lycaste skinneri*. Nghe quảng cáo, tưởng là sẽ mua được nửa giá nên tham mà đi. Nhìn lại sáu cây lan này, cây nào tôi cũng phải mua nguyên giá, được cái cây nào cũng đẹp, và đang có những đóa hoa tuyệt đẹp hình như đang mỉm cười với tôi.

Nhìn lan đẹp, tôi cũng hết cả mệt và quên cơn đói bụng, nhưng trong lòng lại có một mối lo là trời lạnh thế này, chỗ đâu mà chứa mà lại cứ tiếp tục đi vác lan về thế này.

Thôi thì đành chịu vậy:

*“Bắt phong trần phải phong trần
Cho thanh cao mới được phần thanh cao.”*

Xin hẹn và hy vọng gặp lại các bạn trong Tâm Tình Tây Bắc Seattle tháng Mười, 2019.

Phạm Hảo